

Година II.

УЧИЛИЩЕТО излезл
два цѣти въ мѣсеца на гл-
зи голѣмина. Годишна цѣна
прѣдплатена едно бѣло медж.
а за отвѣтъ Туреко фр. 7. Спо-
мошествованіята ставатъ за-
година. Писма неплатени на
пощата не сѣ приѣти. Твърдѣ
дълги и неспокоени дописки
оставатъ непомѣтени.

Слистькъ 16-п.

Писма, дописки и спомо-
шествованіята са испрашатъ
написани до издателя въ
Руссе у печатницата на Ду-
навската област, прѣзъ Г на
Спаса Попова.—Въ Шюменъ
до Г-да Братія Р. Ил. Блѣ-
кови.

У Ч И Л И Щ Е.

Съобщаваме: Природата и народитѣ — Пажуваніе прѣзъ планината.— Жѣби.— Нашитѣ училища при учебната година и слово на Н. Високопр. Митрополита Червено-Доростолскаго.— Испитаніята у Давидовското училище.— Книжевенъ отдѣлъ.— Разни.

ПРИРОДАТА И НАРОДИТѢ.

ОТЪ

(Юлима Фредериха Отау).

Човѣкъ е една частица отъ природа-
та, но по своитѣ душевни дарби и способ-
ности, той са възвишава надъ нея, об-
ладава ѿ и отива да ѿ заповѣда.

А пѣкъ, че природата има влияние у
тѣлеснія поглѣдъ на човѣка, като на своя
часть, за доказателство имаме силнитѣ
и очевидни искусства,—и имаме сега прѣдъ
виду само частни нѣкой хора или цѣ-
локупни племена.

Съ разнообразнитѣ особености на
Природата, у различнитѣ крайща на земя-
та, хората са распознаватъ повечето
спорѣдъ храната, облѣклото, жилищата
и човѣшкитѣ болести.

У топлинѣ мѣста природата бива буйна,
у хладнитѣ оскѣдна, а у най-отдале-
ченитѣ полярни и необитаеми крайща тя
е неоторимій врагъ (душманинъ). По оне-
зи крайща, дѣто температурата е тол-
козъ сложна (ниска), или дѣто непрѣ-
звѣжда никакви си растенія—билки и
дървета—и хранитѣлни частици или ник-
натъ твърдѣ малко нѣщо,—човѣкътъ е
прѣсилень да са храни току съ дивячъ;
а пакъ по край рѣкитѣ и моретата само
съ риба. Въ студениѣ крайща човѣчеш-
кото тѣло има потрѣба отъ повече за-

вивка, и у жилищата му—искусствено
паливо; въ топлинѣ мѣста бива и съ по-
малко дрѣхи, но искусствена топлина
пакъ му трѣбва за готвянѣ, ястѣ и др.
Съвсѣмъ влажнѣй климатъ е вредителень
на здравѣто; непрѣятно и тегота е да
са живѣе у влажно мѣсто; тѣй, сѣщо и
сѣвсѣмъ сухѣй климатъ има влиянѣ на
здравѣто.

Горитѣ, или оскѣдността отъ гори
у нѣкой си мѣста, такожде иматъ го-
лѣмо влиянѣ на човѣка и върху начинна
на неговото живѣнѣ; тѣй сѣщо и земя
съ лѣгове (ливади), или високи рѣтове.
Сѣщо и животнитѣ, биле що живѣятъ
на сухо или у водата, дѣто употребява
човѣкъ на ползата си, иматъ своето
влиянѣ на него.

Но ако и да зависи човѣкъ толкозъ
отъ природата, у която са нахожда, пакъ
може да остане независимъ отъ нея чрѣзъ
Културата. Той прави искусствена топ-
лина за себе си и за своитѣ домашни
животни, и отъ части и за нѣкой билки,
на кой е потрѣбенъ сѣвсѣмъ другѣй кли-
матъ, различень отъ онзи, що е имала
земята, и завѣжда различни животни,
билки и сѣкакви растенія отъ друга
стѣрна, тамъ дѣто по напрѣдъ ги нѣ-
мало; ако ли неможатъ да са расплодя-
ватъ, както трѣбва, то съ търговѣята

той ги принося и отъ най-далечнитъ крайща на свѣта.

Човѣкъ преобрѣща лѣговетъ и пустинитъ въ хубави градини, шумака искоренява, и дору цѣли гори потрошава, та разоре мѣстото имъ и го посява; мочюритъ прѣсушава, и на рѣката може да прокопае другій пѣтъ, та да ѝ отбѣе; той довършва вредителнитъ гадини, отваря пѣтища и съ това отмахва всичкитъ припятствія, щому пречатъ на работата, каквото нѣкой брѣгове и други мѣхнотий, дѣто му додѣватъ за прѣнасяне стоки; а пѣкъ съ парната сила сторично убързява сношеніята и прѣнасянето.

Но това са върши отъ човѣка въ тѣлесенъ поглѣдъ, може ли същето да са земе и въ душевенъ поглѣдъ? Особенно пакъ може ли да ся земе това, че природата прави различнитъ характери у народитъ? Ще видиме.

Въобще може са каза, че помянатий въпросъ поддържава, току-речи, сичкитъ Историци, Философи, Естествоиспитатели и Пѣснотворци. Но ний пакъ казваме, какво тѣ са твърдѣ много излѣгани, и че това поддържане е вече напустено; защото върху този прѣдмѣтъ са е размишлявало само повърхностно, отдѣто са и изведени такива заключенія, кои не могатъ са приспособи нито въ една природна наука. Причината е, че въ такъвъ случай не са е употребила компаративна (сравнителна) метода, коя би принесла еднакво толкозъ изобилень плодъ у сичкитъ клонове на Естественитъ науки.

Най-послѣ ний не отиемаме съ това на земния климатъ и на сичкитъ въ природно отношеніе сѣкое влияніе, върху характера частно на кой да е народъ, особено пакъ признаваніето, че природнитъ сили са стремятъ далечъ надъ човѣческата могъщественостъ, както у най-отдалеченитъ полярни крайща или у Африканската пустиня; но че това влияніе е твърдѣ незначително, ще са докаже по-доло.

За да би могли да докажемъ това, колкото е възможно, по утвърдително, нѣма да прибѣгваме до аналогіята, на коя би са повикали до нѣидѣ си; ний нещемъ да са прѣпираме, че на пр. двама човѣци, кой живѣятъ подъ единъ покривъ, отхранени съ еднаква храна, обличани у еднакви дрѣхи—че изъ тѣзи двамата единий може да бжде, нѣкакъ си Геній (твърдѣ уменъ и хитъръ), а онзи пѣкъ досушъ глупецъ; или единий прочутъ пѣснотворецъ, а другий искусень живописецъ, единий жестокъ другий флегматикъ, но ний ще държимъ само тѣзи сжщности, що ни даватъ самитъ народи.

(ще слѣдва)

Пѣтуваніе прѣзъ Планината.

КАЛОФЕРЪ. Тойзи български градецъ е разложенъ у единъ каменливъ долъ, на длѣжъ къмъ Сѣверъ, до самитъ поли на Стара-планина, дѣто е издигната най-високо, щото на върха ѝ, лѣтно врѣме са бѣлѣ снѣгътъ. Оттукъ са съвзема рѣка Тунджа, коя тече прѣзъ срѣдъ Калоферъ, и нейното бързо течение низъ камънливитъ стрѣмнини прави единъ шумъ, щото приспива нощемъ жителитъ. По сичкото пространство на рѣката, отъ планината до долния край на градеца, сж нарѣдени воденници и чаркове, дѣто са плете гайтаня на вода. По край рѣката у двороветъ протича вода, и рѣдомъ по улицитъ има чешми отъ бистра и студена вода; нѣколко камънени и дървени мостове свързватъ двата брѣгове, дѣто стѣрчатъ безрѣдно високи къщи, мѣжду който има и нѣкой хубави здания, прилични малко на Европейска направа. Но веч' най гиздавото украшеніе на градеца е новонаправеното дѣвическо училище, кое са въздига надъ другитъ здания и бѣлѣ са на срѣдъ като единъ великолѣпенъ палатъ. То е устроено на добъръ планъ и доста, голѣмо; класнитъ стай са тѣй хубаво распорѣдени, щото вратата имъ идатъ успорѣдно околвръстъ на ши-

рокія прустъ (въикашна зала). Доло при стълбата у една малка стая има натъкменъ единъ дървенъ станъ, дѣто ученичкитъ са учатъ на ткае. Иоще бѣше распусъ (ваканція), но казахъ ни, че тукъ са учили до 200 момичета, съ три учителки. Главната имъ учителка била Чехкиня, коя сѣ изучила хубаво да говори и български; тя е одомена съ единъ тамкашенъ Българинъ.

Послѣ отидохме и у мъжското училище, дѣто ся сприказахме съ учителя Г-на Д. Фингова, който е единъ сладкодуменъ и разговорливъ мъжъ. Прѣзъ години си Калоферскитъ училища не биле твърдѣ урѣдни, но сега ся понагласили, и за напредъ може да са наредятъ иоще по добрѣ. Училището е на три отдѣленія: първоначално, приготовително и горне или полугимназія. Сичкитъ ученици у тритѣ отдѣленія сѣ на брой до 400 момчета, съ четирма учители (1).

Калоферъ имаще на посоки около 1700-800 къщи, три черкви, отъ които храмътъ Св. Атанасъ е направенъ сѣ отъ камъкъ, прѣграденото на олтаря (тъмплото) и *Амвонгтъ* сѣ отъ бѣлъ мряморъ; три дѣвически мѣнастири съ много калугерки, (2) кои работятъ най-хубавия тънакъ шаякъ.

Горѣ у Планината, далечъ $\frac{3}{4}$ часа има единъ мѣнастиръ отъ старо врѣме; неговитъ приходи са зематъ за училищата въ Калоферъ, а не като по мѣнастиритъ у Търновско и другадѣ да са хранутатъ лениви калугери. Въ Планината има Калоферски пастбища (мери), кои са продавали тоже и паритъ са влагали въ училищната касса.

Мажюгѣ отъ Калоферъ сѣ повечето

(1) На 400 ученици четирма учители сѣ малко. Но тоа правятъ рѣдомъ нашитѣ общини, кои сѣ малцина учители и сѣ смалвяване на платитъ имъ искатъ да са върши много работа, безъ да помислятъ, че щомъ е натоваренъ единъ учителъ съ много прѣдмѣти, не ще змогне да ги прѣподава както трѣбва.

(2) За какво служатъ тритѣ дѣвически мѣнастири у Калоферъ, неможеме да разберемъ. Но намъ ни са струва че никакво добро не излази, а повече затѣняване умъ на нѣжния полъ, и лоша ви сѣтнина отъ друга стѣрна.

абаджій и търговци, кои работатъ съ Цариградъ, дѣто Балканъ е, току речи, тѣхно свѣрталище; а които сѣдятъ у дома си, тѣ са занимаватъ съ гайтанджилжа.

Женитъ у Калоферъ са най-работни кѣщници; тѣ отка си урѣдятъ и натъкмятъ сѣ щото имъ е потрѣбно за въ кѣщъ, испридатъ и сума вълна. Освѣнь гайтаня и шаеци, що изработватъ, тѣ продаватъ много нѣщо и на прѣжда. Пазаренъ день бѣше когато видѣхме на едно мѣсто грамади натрупана прѣжда, дѣто женитъ стояха наредѣни и, съ хурката подъ мишница, прѣдѣтъ и чакатъ купувачи. Сичкитъ имъ кѣщни постелки и дрѣхи сѣ чисто изработени на рѣцѣ, съ най-хубави шарове. Тукъ неможешъ видя, като тадѣзъ, насѣдали жени по пѣтнитѣ врата, съ сгърнати рѣцѣ да приказватъ и да изгѣдватъ кой заминува, та да са кикотятъ слѣдъ него! сѣкоя пагѣнала хурката, стой скромничко и глѣда си въртенцето; или пѣкъ делниченъ день, да срѣшнешъ нѣкоя натруфена и размахала са, да мете съ поли си улицитѣ. Не; тя зела хурката скипреничко, облечена и, съ запрѣтнати рѣкаве, върви и прѣде. Съ една речъ, Калоферката си е сѣ Българка и работна кѣщовница, каквато е била нейната баба, съ твърдѣ малко измѣняване по дрехитъ и домашния животъ; а въ морално-отношеніе, или спорѣдъ умственото образование, на жената, Калоферкитъ захванали да са отличаватъ. Желателно е, наистина, щото на сѣкадѣ у нашенско тѣй да бѣде: женитъ да не тичатъ само къмъ цивилизацията и да подражаватъ маймунски на труфилата, но да ся окопипватъ и умствено, тапа да поработватъ баремъ за покѣшнинитѣ си—да испрѣдѣтъ и да натѣкѣтъ какъвъ годѣ платецъ за дрѣшки на дѣцата си. (*Слѣдва Казаилжѣ*).

ЗЖБИ.

(Продълженіе отъ сл. 15-й).

Сега нека са завърнемъ пакъ къмъ нашитѣ зжби, кои ные по-позабравихме—нѣма нищо, защото тѣ нещѣтъ са отърва отъ насъ.

Азъ ви казахъ вече, чи тѣ треба и сѣ длѣжни да нагледватъ и помагатъ на пазачтъ, когато приема гости. Това посрѣщанье отъ къмъ тѣхна страна не радва сякога гоститѣ, защото пазачтъ сѣ помощта на своитѣ си юнаци ги разсачъ и раздробява, тѣй както са раздребнява мѣсото за кюфте. За да извършватъ по добръ работата си, тия юнаци—зѣбитѣ—раздѣляли помежду си работата: едни да рѣжатъ, други да кѣсатъ, други да смачкватъ. Първитѣ отъ тѣхъ, кои стоятъ на прѣдъ двѣтѣ челюсти подъ носѣтъ, сѣ остри. Понимайте сѣ прѣстѣтъ си и вые ще познаете това: тѣ са казватъ рѣзци. защото тѣхната работа е да разрязватъ. Тѣ отхапватъ ябълката или хлябѣтъ, защото испървень всякога треба да са отрѣжи. Съсѣ тѣхъ сѣщо мързеливитѣ манички момиченца отхапватъ конецѣтъ, когато ги мързи да потърсятъ ножикитѣ си; а като споменахме вече за това, добръ е да знаете, че това е лошъ навикъ, защото зѣбитѣ, когато са трийтъ единъ о другъ са развалятъ, и нови вече не покарватъ.

Вторитѣ—това сѣ манички зѣбки сѣ остри върхове, тѣ са намиратъ отъ двѣтѣ страни на рѣзцитѣ. И тѣхъ лесно можете да опитате и да видите. Ако ли първитѣ сѣ като пожеве да разрязватъ, то тия сѣ навѣрно като бодилки, защото тѣ са набиватъ въ прѣдмѣтътъ, когото искатъ да раскѣсатъ. Тѣ са казватъ по-просто кучи зѣби, защото приличатъ повечето на кучешкитѣ, кое испървень си забива зѣбитѣ въ мѣсото, сетнѣ маха и го раскѣса.

Другитѣ зѣби, които са намиратъ въ дълбочината на устата, са казватъ коренни или, както ги казвае вые, кѣтни зѣби. Тѣхната работа е да смачкватъ и да разстрѣятъ всичко шо имъ са попадне. Горината имъ тямъ е плоска съ малки връхченца, това можете да познаете пакъ като попитате сѣ прѣстѣтъ си. Тѣзи зѣби сѣ най голѣми и най ятки отъ сичкитѣ други зѣби, съ които по някогашъ можете и орѣхѣтъ да счюпитѣ.

А ми я ми кажете, защо сякога онова, което мѣчно са счюпва, го гуждатъ да са расчюпва подъ кѣтнитѣ зѣби? Увѣренъ съмъ че това не само вые не можете ми каза, нѣ

и още и мнозина отъ васъ по стари и възрастни мѣжѣе.

Слушайте, азъ щѣ ви разкажѣ това какъ и защо тѣй става. Защо, наприкладъ, кога вые искате да отрѣжете едно конченце, отрѣзвате го съ крайтъ на ножицитѣ? А пакъ когато искате да отрѣжете нѣщо по дибеличко, вые го гуждате по навѣтрѣ?

Да знаа, мило мое дѣте, че вые сте чували, или учили нѣщо отъ физическитѣ дѣйствія въ училището, азъ можахъ да са пусна да ви поразкажѣ нѣщо любопытно спорѣдъ това дѣйствие на ножицитѣ; а съ това заедно да са изтълкува по ясно нашето пытанье, нѣ като мисля, чѣ съ това азъ още повече ще ви залисамъ, за това щѣ са помѣжѣ да ви порасправя тѣй никакъ си по друго яче.

За да разберемъ, работата по добръ нека позабиколимъ отдалечко.

Да кажимъ, че вые имате конь, който тегли полека една тешка кола. Вые не ще го накарате да върви бързо, ако него впрегнете въ друга полека.

Ето пакъ другъ — той скачешкомъ влѣче една малка талигичка. Промѣнете пакъ теглата на кола и вые ще видите, че конѣтъ ще трѣгне полека и тешко.

И тѣй вые виждате, че съ една и сѣща сила може да стане и одного и другото: или да са надвий тежината, като са върви полека, или да са земе малко тежина и бързо да са върви.

Ето и защо азъ тѣй полека престѣпвамъ у раз азванѣето съ васъ, мило мое дете, на маничкитѣ главички треба да са дава, спорѣдъ силата имъ, и малка работа.

До тукъ сичко бѣше просто и лесно като двѣ и двѣ четири. По сега малко мѣчничко. Пакъ да вървимъ съ примѣри, дано тѣй по лесно са разберемъ: земете тѣзи ножици въ правата си рѣка, пѣхнете прѣститѣ си, мърдайте ги на горѣ, на долу и глѣдайте на мърданѣето на ножицитѣ. Всичкитѣ части на ножицитѣ са мърдатъ въ едно и сѣщо врѣмя, една сила т. е. вашата рѣка кара да става това мърданье. Разликата е само въ това, че върховетѣ на ножицитѣ, като са отварятъ, затварятъ, правятъ по голѣмъ пѣтъ, а между това на дѣното тѣ

едвамъ са мърдатъ. Тия двѣ мѣста на ножицитѣ: върховетѣ и дъното вършатъ и иматъ въ себѣ си съвсѣмъ друга сила. Върховетѣ на ножицитѣ, които бързо са мърдатъ — това е коньтъ впрегнатъ въ талига, който може да надвива и да носи лека тежина; дъното — това е конь, впрегнатъ въ тешка кола и върви полека. Надявамъ са да поразбрахте, ако ли не повторете и направете още веднѣжъ опытъ съ ножицитѣ, защото тѣ сѣмъ сѣщо образъ на нашитѣ челюсти отъ ухото ни до носѣтъ. Едната ножица показва едната челюсть, която са не мърда, опятайте, ако щете: гудете прѣстѣтъ си, изяще нѣщо, както щете; другата прѣставлява долната челюсть, която са пуска и издига надолу. Ако бы да туримъ рѣдомъ двѣ ножици, да ги сравнимъ съ остроото имъ, то можемъ да си изобразимъ сѣщитѣ челюсти.

Рѣзцитѣ са намиратъ на двата края, кои са мърдатъ бързо и не ги бива за нищо ако кѣтнитѣ зѣби са намиратъ на двѣтъ дѣна, кои работятъ полека и са назначени да стрѣшатъ и да прерязватъ сичко това, що рѣзцитѣ немогатъ — ето защо съсѣтъ тѣхъ чюпимъ орѣхи.

Не е ли отистина хубаво, мило мое дѣте, когато си расправаме за причинитѣ на сичко това, що сѣкий день става предъ насъ? — Слушайте и внимавайте нататѣкъ.

Д. Б-ва.

(Слѣдва).

НАШИТѢ УЧИЛИЩА ПРИ УЧЕБНАТА 1871-2 ГОДИНА.

Въ понедѣльникъ на 4 7/врія са поченахъ уроцитѣ у Русенскитѣ народни училища, прѣдъ присѣствіето на Н. Високопрѣосвященство, нашій Митрополитъ. Г. Г. Григорія, на училищнитѣ настоятели и нѣкои отъ по-първитѣ граждани. Н. Високопрѣосвященство, придруженъ отъ тукашното духовенство, доде у главното училище, дѣто са отчете водосвѣтъ, и слѣдъ приличната молитва: *Начало ученія*, той изговори къмъ ученицитѣ слѣдущето Слово.

„Слава и благодареніе въздаваме отъ все сѣрдце всеблагому подателю Богу, който дава премъдрость, и отъ лицето на когото про-

излазя разумъ. Той възродилъ нѣкогашъ проститѣ рыбаи, и ги поставилъ по-горни отъ всѣка възможна челоуѣческа мѣдрость. Той и сега покровителствува, упазва и възражда любителитѣ на височайшата негова мѣдрость, и дава имъ сила и възможность да ѣхъ усвоятъ. Той и у вашитѣ невини сѣрдца ще вдѣхне и насади своята си божествена мѣдрость и проч.

„Віе, възлюблени мои духовни чада, отъ природата сте надарени съ сичкитѣ жизнени състави, потрѣбни да ви направатъ способни за да живѣте единъ нѣравстрененъ животъ. Длѣжни сте обаче да усилите и развѣтѣте тѣзи дарове на природата, длѣжни сте сега въ нѣжната си възраст да дадете направление добро на всаденитѣ у вашія умъ и сѣрдце Божествени дарби. Обществото е въздигнало за васъ и за подобнитѣ на васъ, туй Богоугодно и народополезно заведение настоящего училище. Тука віе ще черпите познаніе на доброто и злото. Тука въ училището віе ще са научите да славите Бога, да почитате подобнитѣ си; тука віе ще добиете практически познанія, които не ще ви направатъ учени, но които ще ви научатъ да живѣте отъ собственія си трудъ и да работите сами за усовершенствованіето си, когато дойдете на възраст — порастете.

Тукъ придобитото образование и възпитаніе сѣкого отъ васъ ще да направи, да упознае добръ окръжающійтъ миръ, себе си, и високото си назначеніе. Ученіето е, което ще ви помогне въ нуждитѣ, ще искорени отъ васъ пороцитѣ и ще да ви даде направление добро и честно. Ученіето слѣдователно ще бѣде причина на сѣко ваше усовершенствованіе, причина еше и на сѣко изобретеніе било у науката, било у искусството, било у търговіята и у сѣко необходимо за промишлуваніето. Ученіето и доброто възпитаніе ще ви послужатъ за украшеніе въ благополучни дни, а за утѣшеніе и прибѣжище въ нещастни минути. Ученіето щомъ проникне у васъ ще излѣй въ душата ви спасителнитѣ свѣтъ; то ще да вдѣхне любовь къмъ сичко прекрасно и високо, ще усовершенствува вашитѣ способности, ще ви направи да сѣдите право, да станете истински челоуѣци, граждани съ благородно и добро сѣрдце, съ чиста совѣсть, съ святи стремленія и дѣйствія, и горѣщи любители на Отецеството. Съ една речъ у нравствено отношеніе, и у гражданско изобщо и частно. Ученіето може да промени вашето сѣществование къмъ по добро и по совершенно и да ви послужи за най изобилентъ источникъ, отъ който віе ще можете да черпите срѣдства за вашія напрѣдѣкъ, за вашето благодѣнствіе.

Увѣренъ съмъ прочее, че вѣй дѣца, раздразнени отъ честолюбіе, и преобладани отъ рѣвностъ и любовъ къмъ ученіето ще слѣдватъ строго наставленіята на вашитѣ учители, ще изпълняватъ съ готовностъ ученическитѣ си длѣжности, ще са покажете вѣрли гонители на сѣки порокъ и безчиніе, ще са отнасятъ по мѣжду си учтиво и съ приятелска любовъ, ще са отличаватъ въ повѣденіето си, въ разговоритѣ си, въ обхожданіето си и въ всѣко ваше дѣло отъ онѣзи, които не са били честити да са учатъ, ще почитатъ и уважаватъ родителитѣ си, по старитѣ, учителитѣ и въобще на сѣкиго ще отдаватъ подобающата честь. Съ този начинъ вие ще привлечете върху си любовта на родителитѣ си, на благодетелитѣ си и въобще на сѣкій гражданинъ! Ще имате на своя страна благоволеніето на училищното настоятелство, което за вашето добро толко съ неуморимо са труди, ще зарадватъ съ вашето отличіе въ науката и повѣденіето Султанското правителство, което са старае да бѣдете добри граждани и да благоденствувате, ще усилятъ къмъ васъ нашата грижа и любовъ, а отеческото ни благословеніе ще пребѣди за всѣгда съ всички васъ.

Н. Високопрѣосвященство изговори горнѣто Слово съ най-живъ и умилителенъ тонъ, щото и малкитѣ дѣци го разбраха. Колко ми е драго, Боже, като си помислимъ сега, дѣто сме били честити да дочекаме това ерѣме—да са сдобѣмъ съ народни Пастири и да чюемъ, че са проповѣда отъ тѣхъ слово Божіе на матернія ни езикъ! Каква радостъ за сѣки добротворствителенъ братъ да слуша, че са проповѣда у насъ Просвѣщеніе и образование отъ народнитѣ наши Духовни Пастири, кои съ се сърдце сказватъ и проповѣдатъ на своитѣ духовни чада, учение, миръ, съгласіе и братска любовъ у сичко, що е добро и полезно народу ни. По семъ сега нѣма вече за какво да са оплакваме и да тжжисме, освѣнъ да бѣдемъ послушни синове къмъ вишшето наше народно духовенство, и сѣкога признателни къмъ Султанското милостиво Правителство.

Испитанието въ Дивдядовското училище.

за година 1872.

Испытътъ на ученицитѣ отъ Див-ското училище са извърши тая год. на 24 Иунія.

Читателитѣ можи да помнятъ изложението ми отъ оная годишното испытаніе, за сѣщето училище, помѣстено въ книж-

китѣ на «Училище» отъ 1871 г. 1) Въ това си изложеніе азъ на кжсо преста-вихъ цѣльта и пѣтътъ, къмъ когото е опжтено това училище. Нека ми е позволено и сега да разкрия, що са е извършило тукъ въ продълженіе на една година время и да видимъ слѣдвало ли са е въ училището къмъ сѣщата цѣль, стѣпило ли е напрѣдъ и направило ли са е нѣщо за цѣльта, къмъ която са стреми училището.—

Ученицитѣ си слѣдваха съ сѣщата рѣдовностъ както и миналата година. Въ испытътъ тѣ са ислушаха отъ сѣщитѣ предмѣти, начертани въ расписътъ на *Училището* 2). Тая година училището са види съ единъ класъ по горѣ отъ оная година, ученицитѣ отъ тойзи класъ освѣнъ другитѣ предмѣти, кои довършваха, испытата са още отъ слѣдующитѣ предмѣти:

1) Пространна Бъл. Исторія въ разкази.

2) Наука за челоѣческото тѣлосложение и общо понятіе за сичкитѣ животни.

3) Общи познанія отъ Химіята и отъ земледѣлчеството.

Отъ външнитѣ ученици тая година слѣдваха и дадоха испытъ 14 ученика отъ кой трима привършватъ и си излизатъ.

Това е всичко що са извърши тая година отъ училището.

Нъ да видимъ що са е извършило за училището. Думитѣ ми „да гледаме да гудимъ начало за едно главно селско училище, въ което да си въспытаватъ по главнитѣ селски ученици отъ селскитѣ слаби училища и въспитаніею имъ, както и наукитѣ имъ, да отговарятъ на селскій животъ, на селскитѣ нужди«—паднали на пясъкъ. Година са мина и азъ не чухъ отнѣидъ ни дума да са прохортува за това. Въ деньтъ на испытаніето, оная година, градскитѣ учители, заедно съ сѣ селскитѣ са съгласиха да обмыслюватъ за това, сѣщо и за много други предмѣти; нъ видѣ са, че на другитѣ день сичко са забравило и мина си, като чи е было на сѣжѣ! Отнѣидъ ка-

(1) Кн: 17, 18, 19. (2) Чл. кн. 17, „Училищ.“

звямъ никакъвъ гласецъ са не подаде, за какъ да са позасили това училище та да са помогне повечко на нашия братъ селенинъ. Отпийдѣ никаква матеріална помощъ. Малката помощъ, която приемахме отъ благодѣтельтъ Г-на Марина Бенли и която ни подспомогаше отъ малко, малко закѣсняваше тая година и това ни обезсърдаваше съвѣтъ. Нѣ при всичко искарахме до край до деньтъ на испытаніето. Доброто селце направи това що чакахме отъ възнъ, като похарчи отъ своята си каса повече отъ хиляда гроша за нуждитъ на възнишнитъ ученици. И това го направи, за да не са прекъсва почнатата работа и съ голѣма надежда, чи благодѣтельтъ ни Г-нъ М. Бенли ще погледни на добрата цѣль ще познай нуждното мѣсто за благодѣяніе и не ще ни остави.—Малко едно благодѣяніе—нѣ отстраняваше много прѣчки, можи да престани повечко, можи да са даде повече плодъ.

Малко благодѣяніе, малка помощъ са иска, ще кажи нѣкой и тая малка помощъ не можи ли са добы отъ самитъ села, или отъ самитъ бащи на възнишнитъ ученици? Това сме го казвали ные сами много пѣтъ и отъ сърдце сме желали щото на всичко да глѣдаме сами да си вършме работа; нѣ на самата работа трудности са припрѣчватъ. Да са иска помощъ отъ селата, за кои са работи това добро, макаръ то и да е обща за синцама ни, тѣ, като малко разбиратъ цѣльта, ще ни отговорятъ: «че ные и толкова нѣмаме.» Да са иска отъ бащитъ, сѣкий ще си оттегли чедото, като рѣче: «на глава неможемъ излезе съ толкова масрафъ» и сичко това макаръ и тешко кара ны да са обърнемъ на възнишна помощъ—помощъ отъ брата за брата.

Повтарямъ го и сега: нашитъ села нашитъ селски училища нуждаятъ са отъ помощъ. Сичкитъ села отъ Шюмненско было или отъ други околни окръжия сѣ предъ очи ми; сичкитъ почти иматъ училищни зданія, нѣ сички сѣ пусти, или

свѣтъмъ безурѣдни. Виждамъ, че селенитъ желаятъ и искатъ да са учятъ дѣцата имъ; нѣ една страна сыроманията, а отъ друга, която надвива първата нужда, като нѣма кой да ги насърчи и да ги поведе въ работа, спира работата на напрѣдваніето и можемъ навѣрно да си го кажимъ, че ные не работимъ, и още не помислюваме да по работимъ, за онова което е животъ и душа на народтъ ни. Д. Б-евъ. (Слѣдва)

КНИЖЕВЕНЪ ОТДѢЛЪ.

Наскоро сѣ излѣзли пета и шеста книжка отъ Періодическото списаніе на «Българск. Книжевно Дружество», у Браила. Двѣтъ книшки сѣ подвързани наедно, и доста голѣмжки. Ний ги видѣхме отдалечъ, но не са удостоихме да прочетемъ—както и прѣхваленія «Сборникъ», на г-на В. Чолакова чухме а не видѣхме.—Хората казватъ, че тѣзи книжки были хубави и обѣмали интересни работи за насъ. Дай Боже да бѣде добро, та да са ползува сѣки, който ги прочита!

Ний-незнаемъ много, но само толкозъ можѣхме да проумѣемъ, че спорѣдъ Г-на Чолакова, неговій «Сборникъ» е расковничето за Бълг. Книжевность. Тая книга е безцѣнъ камѣкъ и недостѣпна за сѣкиго—това не е *мжжица* за каква бѣде уста! Ний знаемъ юще, че Г. Чолаковъ оплени свѣта да събира извънрѣдна помощъ, че щѣли да напечататъ книга за народа, и удари *хелпѣдже* лирички; а сега дали е проводилъ баремъ една книга даромъ на нѣкое бѣдно училище, или читалище? Той не дава никому нито да ѣ види и трепери надъ парата. «Сборникътъ» на Г. Чолакова испада у тѣзи рѣжа, отдѣто му са спусти лирата, и той, начомеренъ, сѣкога са показва *кажмъ суратлж*. Тукъ ни мина прѣзъ ума, лѣсината басничка, коя са зема у народа за поговорка на таквизъ скжерници. Една лѣсница са уловила въ капаня и, като щѣли да ѣ извадятъ, тя попытала: Какво ще ма правите? — ще та издоимъ рекли ловцитъ.—Глѣдайте ми суратя и тѣй са надѣвайте за млѣко, отговорила лѣсницата. Напишете ѣ Г-не Чолаковъ, при другитъ си бирцини, кое крадени, басни, приказки и дрѣ.

Ржководство по звучната метода за учителитъ въ първоначалнитъ училища. съставено отъ Р. К-ва. Посвѣщава са на благодѣтелитъ на Габровското училище. Книжката е отъ 56 стрѣници на малѣкъ форматъ и напечатана въ Цариградъ у печатницата

на В. „Македония“, съ иждивението на учителя г-на Цвѣтка Самарджіевъ.

И други пѣтъ нѣй смо поменуваи нѣщо върху Звучната метода; но сега въ пѣтуването си прѣзъ Габрово имаме случай да видимъ очевидно какъ са прѣподава тѣзи метода, коя е твърдѣ лесна за дѣцата. Намъ бѣше драго да слушаеме като са отговарятъ хубавичко 6-7-годишни дѣцата, съ които само да сѣднѣиш и да са смѣшеш.

Учителѣтъ на Звучната метода у Габрово е Г-нъ Цвѣтко Самарджіевъ, който прѣзъ години си е другарувалъ на тѣзи метода съ г-на Ковачева, и отъ него е зель поводъ, както е казано и у прѣдисловіето на това РЖКОВОДСТВО: Г-нъ Ковачевъ е учителствувалъ тамъ едва три недѣли; защото по причини, не зависящи отъ него, принуденъ билъ да напусти Габрово и да си отиде. А Г-нъ Цвѣтко поема работата и, колкото си можалъ, трудилъ са съ желание што да са распространи Звучната метода наврѣдъ у Българско отъ Габрово, както и Ланкастерската (взаимноучителната) едно врѣме отъ тамъ са распространи, поддържана сѣщо отъ г-на Цвѣтка Самарджіева. Той е настоялъ сега да са напечата и РЖКОВОДСТВО, кое ще да улесни прѣподаването на Звучната метода.

Наедно съ г-на Цвѣтка е и единъ момѣкъ г-нъ Н. Сърановъ, кой билъ отишълъ слѣдъ г-на Ковачева и, отка са по научилъ, дошълъ въ Габрово, дѣто днесъ Звучната метода са прѣдава твърдѣ хубаво, и както сочи, тя ще са уидѣ рѣдомъ у първоначалнитѣ училища. Въ това отношение нашитѣ Габровчани заслужаватъ похвала, както и за голѣмото имъ училище, кое са въздига сега на едно за чюдъ здание. Нѣй ще са повернемъ пакъ върху тѣзи наредба.

РАЗНИ.

Не е сѣщо сираче този който е изгубилъ баща си, но ози когото баща му е оставилъ безъ въспитание и неученъ простакъ.

** Управлявай добръ кѣщата си и ще видишъ колко ти струва оризътъ и дървата; въспитавай дѣцата си и ще познаешъ колко длѣжнѣиш на родителитѣ си.

** Човѣкъ може да живѣе безъ брата, но не и безъ пріятеля. — Нетърпението прави скръбта да бѣде по-гѣжка.

** Ако обичате живота си, недѣйте си изгубва врѣмето напразно. — Ако ви каже нѣкой, че ще можете да забогатеете другоаце, а не чрѣзъ труда и спестяването, не слушайте; той ви не желае доброто.

(Франклинъ)

** Котката е лъвъ (асланъ) прѣдъ мишката, но тя е мишка чрѣдъ тигра.

** Философскій камѣкъ (расковниче) е това: да печелимъ колкото можемъ и да употребяваме въ полза спечеленото.

СЛѢНЦЕТО.

— Бедкимъ не ти е мѣчно, понитали слѣнцето, дѣто при неизмѣрваната си голѣмина

ти са показвашъ на хората едвамъ колкото една талурка?

— Менѣ ли да е мѣчно? отговоря слѣнцето, какво е това хора и кои сѣ тѣ дѣто тѣи мислятъ? Слѣпи червейчета! Стига ми и толкозъ, дѣто ма знаятъ тѣзи, кои търсятъ истината по пѣтя на ученѣето, и умѣятъ да отличаватъ нѣщата едно отъ друго, що са виждатъ малки, а съ умъ са постига, че тѣ сѣ съвсѣмъ другоаце.

ПАТОКЪТЪ.

Единъ Патокъ имаше като снѣгъ бѣли пера. Той са гордѣише съ тѣзъ заслѣпителна дарба на природата, като сѣкаше, че не е наистина патокъ, а прилича му да бѣде лебедъ. Веднѣжъ той напусналъ паткитѣ и выпуска са по езерото да плува на далечъ; юще за да го непознаятъ, той са напругаше да протака шията си, ту ъж прѣкривяваше настърна, като лебедъ. Но сичко бѣше напусто; неговата шия не бѣше за прѣгъване до толкозъ, и, съ сичкитѣ си напруганія, достигна да стане смѣшенъ патокъ, а не лебедъ.

Проницателнѣй Слѣпецъ.

Единъ слѣпецъ ималъ 500 гр. кои заровилъ на едно мѣсто уградината си, но съсѣдътъ му го видѣлъ и прѣзъ ношъта отишълъ та открадва паритѣ. Слѣпецътъ са погудилъ и много мислилъ кой му направи тѣзи игра; най сѣтнѣ подозрѣлъ съсѣда си, и на часа отива при него. „Съсѣде, казалъ му той кротичко, щѣ ви попитамъ за едно нѣщо: Азъ имамъ 1000 гроша, отъ които половината съмъ скѣталъ на скришно мѣсто, дали ще бѣде добръ да гудѣи и друга-та половина при тѣхъ, на същото мѣсто?“ — Да, съсѣде не е злѣ, тамъ трѣбва да ги скрѣишъ, отговорилъ крадецътъ на паритѣ. И съ надѣжда за по-добра плѣчка, той побързалъ да тури откраднатитѣ 500 гроша, тамъ отдѣто бѣше ги зель; но слѣпецътъ като сполучилъ да измами тѣи искусно крадеца, за да му донесе самъ си паритѣ, зель ги и вече ги не турилъ тамъ.

Да са излѣже лѣжець е удоволствіе.

Издателъ — студентъ Р. Блъсковъ.

Руссе, въ почати. на Д. областъ. طوقه ولايتي مطبعه سنده طبع اولنشد